

Katariina Kiviniemi Birgersson
Kanslichef

Yttrande rörande remiss gällande ”Ansökan om dispens från artskyddsförordningen för att filma fjällräv i Norrbottens län”

Yttrandet har på rektors uppdrag utarbetats av Områdesnämnden för naturvetenskap. Ärendet har beretts av professor Anders Angerbjörn, docent Karin Norén, projektkoordinator Johan Wallén, alla verksamma vid Zoologiska institutionen, Stockholms universitet.

Syftet med dessa dispensansökningar är att filma fjällräv vid lyor i Norrbottens län.

Störningskänslighet

Baserat på ett tidigare utlåtande från Stockholms universitet och Naturhistoriska riksmuseet har sökande i denna version vidtagit ett antal åtgärder, vilka sannolikt minskar risken för störning i samband med filmning.

Vilka konsekvenser kan störning leda till?

Konsekvenserna av störning kan medföra att en vuxen fjällräv med valpkull tillbringar större mängd tid till att vakta lyor, vilket medför en minskad matning av valparna. Alternativt kan det motsatta ske och den vuxna fjällräven lämnar valparna ensamma vid lyor efter störning. Vi har framförallt sett detta mönster hos oerfarna fjällrävar. Detta medför en lägre valpöverlevnad, vilket är en konsekvens av att de vuxna tillbringar mindre tid på lyor och därmed utsätts valparna för ökad predation av t ex kungsörn. De åtgärder som vidtagits av ”sökande” minskar sannolikt risken för denna typ av konsekvenser.

Även om filmning har anpassats till mitten av juli till slutet av maj för att undvika den mest känsliga perioden (d v s perioden juni-mitten av juli) så vill vi även betona att störning under andra tider på året kan t ex leda till störd parbildning eller etablering vid lyor, minskad reproduktion eller byte till lågkvalitativa lyor.

Områdesnämnden för naturvetenskap

Lämpliga försiktighetsmått

”Sökande” planerar att filma en vecka per månad över två års tid. För att minska mänsklig störning eller tillvänjning bör de ”sökande” utvärdera om det är möjligt att minska den totala tiden för vistelse vid lyor ytterligare.

Övriga synpunkter

Det är inte tydligt motiverat varför filmning skall genomföras i Norrbottens län då ett tillstånd för filmning i Västerbottens län redan är beviljat. Då det finns fjällrävsbestånd av liknande storlek i Västerbotten bör samma projekt kunna genomföras där.

Angående vetenskapsdokumentären som skildrar det praktiska bevarandearbetet har ett liknande projekt redan genomförts med material från Sverige, Norge och Finland (Naalin palu, YLE).

Lämpliga försiktighetsmått

Baserat på tillgänglig forskning anser vi att filmning eller fotografering skall ske på 300 meters avstånd från en bebodd fjällrävslya. Om man med tekniska lösningar kan få närbilder utan mänsklig närvaro, exempelvis med en monterad fjärrstyrd kamera, kan filmning eller fotografering på närmre avstånd vara godtagbart. Då störningskänsligheten varierar över året avråder vi från filmning under perioden maj-början av juli, vilket utgör den mest känsliga tidsperioden för lyckad reproduktion. Under senare delen av sommaren och tidig höst (augusti-september) är risken för störning sannolikt lägre och vi rekommenderar därför att filmning sker under denna period. Tidslängden på ett filmprojekt bör även begränsas för att undvika kronisk störning eller mänsklig tillvänjning och vi rekommenderar således att filmperioderna begränsas i tid. Man kan tänka sig en begränsning till en vecka per månad.

Publicerad litteratur

- Elmhagen, B., Norén, K., Unnsteinsdottir, ER., Hersteinsson, P., Angerbjörn, A. (2014) From breeding pairs to fox towns: the social organisation of arctic fox populations with stable and fluctuating availability of food. *Polar Biology*, 37, 111-122
- Erlandsson, R., Meijer, T., Wagenius, S., Angerbjörn, A. (2017) Indirect effects of prey fluctuation on survival of juvenile arctic fox (*Vulpes lagopus*): a matter of maternal experience and litter attendance
Canadian Journal of Zoology, 95, 239-246
- Fuglei, E., Ehrich, D., Killengreen, ST., Rodnikova, AY., Sokolov, AA., Pedersen, Å.Ø. (2017) Snowmobile impact on diurnal behaviour in the Arctic fox. *Polar Research*, 36, 10
- Larm, M., Norén, K., Angerbjörn, A. (2021) Temporal activity shift in arctic foxes (*Vulpes lagopus*) in response to human disturbance. *Global Ecology and Conservation*, 27, e01602
- Larm, M., Brundin, E., Stålhandske, T., Angerbjörn, A. (2020) Arctic fox responses to tourism activity. *Journal of Wildlife Management*, 84, 821-828

Henrik Cederquist
Vicerektor för det Naturvetenskapliga området

Katariina Kiviniemi Birgersson
Kanslichef